中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Một tháng	Ba tháng	Sáu tháng	Một năm
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 80	6 $ 30
Các làng và	»	8.00	8.00	8.00
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00
Tây: tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

	Ngoài Đông-pháp	Nước ngoài	Giá 1 số	Báo Trung-Bắc Chủ-nhật	Báo Phụ-nữ thời-đàm
Một năm.	9 $ 00	12 $ 00	0 $ 05	2 $ 50	1 $ 00
Các làng và	»	12.00			
Các công-sở	»	12.00			
Tây: tháng.	4.50	5.00			
Ba tháng.	2.25	2.50			
Một tháng.	0.75	0.80			

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

TRUNG-BẮC TÂN-VĂN
Chúc mừng năm mới

Số báo tất niên

Số báo này là số báo tất niên. Năm Nhâm tuất qua, năm Quí-hợi tới, thế là quả đất xoay quanh mặt giời lại được một vòng tròn nữa, cái đồng hồ thiên-cơ lại điểm thêm một tiếng, mà cái nước Việt-Nam đã có mấy nghìn năm nay lại bước thêm được một bước trên con đường tiến hóa vậy.

Người du lịch đi được một độ đường, đến lúc đường chân nghỉ sức, trong trí não thường hay kiểm soát lại xem trong các sự vật ở quãng đường vừa đi qua, có những sự vật gì nên ghi vào sổ du-ký. Nay quốc-dân ta đã thêm được một tuổi thọ, trong lúc hoa đào đua nở đón các đua tươi này, sĩ nông công thương ai nấy đừng tay nghỉ cọ, cùng nhau nâng chén rượu mà chúc mừng năm mới cho nước chung, ta ta lại không nên ôn lại những việc tiến bộ của ta trong năm vừa qua hay sao.

Vậy trong năm vừa qua này, quốc-dân ta có những điều tiến bộ gì đáng kỷ niệm? Trước nhất về đường chính trị ta đã được tham dự một phần lớn hơn. Nào là hội-đồng Quản hạt Nam-kỳ cải lương lại, số nghị viên Việt-Nam được thêm lên, trước có sáu may tăng lên làm mười, thế là trong lúc nghị-luận tại hội-đồng, số đại-biểu Nam cũng bằng số đại-biểu Tây vậy. Ở Bắc-kỳ thì trong năm vừa qua, có chỉ-dụ tổ chức lại phòng Thương-mại, trước kia số hội viên có hai, nay được tăng lên làm bốn, mà các bực nữ lưu thương mại cũng được rộng quyền dự bầu nghị-viên. Phòng Canh nông cũng có dự định tổ chức lại, số nghị-viên Việt-Nam trước kia có hai, nay cũng được tăng lên làm bốn, mà các đại biểu trước kia là do chánh-phủ tuyển cử, nay thì do công-dân bầu cử lên. Lại còn việc cải lương hương chính tuy bắt đầu đã từ mấy năm trước, nhưng tới năm nay mới thật là thi-hành công cộng toàn hạt vậy.

Về đường giáo-dục ta cũng đã tiến-bộ được một bước dài. Sở Sơ-đẳng học đường đã mở thêm được nhiều, mà cái nền quốc-dân giáo dục mỗi ngày có cơ một vững. Trường Thương-mại Hà-nội cũng đã tổ chức lại cho thích hợp thời nghi, mà ở Saigon thì trường Thực hành Thương-mại đã thành lập. Ở Trung-kỳ lại mở thêm được trường Cao đẳng Sĩ hoạn, thế cũng là một điều tiến-bộ trong học-giới của ta.

Cuộc kinh tế trong năm nay cũng có về tiến-bộ lắm. Như đường thương-mại kỹ-nghệ thì cuộc hội chợ Hà-nội năm ngoái phải tạm đình đến năm nay lại mở cửa, mà số gian hàng cũng lại tăng lên, người dự hội cũng đông hơn trước, đó cũng là một việc đáng kỷ-niệm. Nhưng điều đáng kỷ niệm nhất trong năm nay là nhân có cuộc Đấu xảo thuộc-địa, Đông-pháp ta đã được dịp phô bày các nhân vật các tài sản ở bên Thượng quốc một cách rất rực rỡ, nhờ đấy đã gây được một cái dư-luận rất tốt đẹp cho cõi Đông-pháp ta, sau này chắc sẽ có ảnh hưởng lớn đối với nền kinh tế nước nhà vậy.

Còn như việc nông phố năm nay thóc gạo tuy không được cao giá bằng mọi năm trước, mà cũng không đến nỗi bẽ bàng; việc dịch tễ tuy không sao trừ được hẳn, nhưng nơi nào bị hại cũng giữ được không lan rộng ra. Việc dẫn thủy nhập điền trong năm vừa qua cũng đã tiến bộ được nhiều lắm, như công việc làm ở tỉnh Vĩnh yên đã xong, chỉ còn đợi nay mai là làm lễ khánh-thành. Đó cũng là một điều đáng kỷ-niệm. Lại còn một điều nữa cũng đáng mừng cho nghề nông nước ta, là vừa mới đây có chỉ-dụ cho phép dùng gạo trộn với mì để làm bánh, nhờ đấy mà từ nay gạo thóc nước ta lại tiêu thụ được nhiều hơn trước vậy. Đến như những công-quan ích lợi cho đường kinh-tế thì năm nay đã bắt đầu làm nốt đường hỏa-xa Vinh — Đông-hà, một mai đường ấy làm xong, Trung Bắc lưỡng kỳ ta đi lại được tiện lợi, ấy thực là một điều đáng mừng cho cuộc thịnh-vượng trong-lai của cả nước ta vậy.

Hãy kể qua mấy điều đáng kỷ-niệm ấy thì rõ trong năm Nhâm tuất khắp các giới ở nước Việt-Nam ta cũng tiến-bộ đều được nhiều. Việc chính-trị được thêm rộng rãi, nền giáo-dục được thêm mở mang, việc công-thương đã có bề khuếch trương, việc nông-phố cũng đã lắm hy-vọng. Ta cầm bút lược kể mấy điều tiến-bộ ấy mà trong lòng rất đỗi vui mừng. Mừng rằng mỗi năm nước mình thọ thêm một tuổi, thì cái trình-độ văn-minh lại được lên một bước mới thêm, con đường tương lai của quốc-dân ta thực cũng đẹp đẽ rỡ ràng như cảnh mùa xuân sắp tới vậy. Lòng ta mừng mà ta lại thêm cảm cái ân sâu nghĩa nặng của nhà nước Bảo-hộ đã thi-hành đối với ta một cái chánh-sách quảng-đại từ bi, nên ta mới được hưởng những cái kết-quả tốt tươi ấy vậy. Cái chánh sách ấy thì nào, quan Albert Sarraut đã thiết thực tuyên bố cho quốc-dân ta được biết. Trong năm 1919 tại tiệc trà của hội Khai-trí ngài có nói: « Cái chánh sách của nước Pháp là chủ đem cho các dân bảo-hộ những sự tốt đẹp của văn-minh thời nay, là dạy cho những điều công lý nhân đạo, khiến cho được hưởng những sự kết-quả hay vừa về đường vật chất vừa về đường tinh thần.» Đến khi ngài lên chủ-trương bộ Thuộc-địa, ngài có tuyên bố cái chánh sách thuộc-địa như sau này: « Cái chánh sách khai thuộc-địa của ta vẫy vùng đắm thắm trong những lý tưởng chính nghĩa, nhân đạo, từ bi. Ta không phải là kẻ buôn người, ta cũng không phải là người doanh nghiệp mà thôi. Ta là người phù trì, là người bảo-hộ, như người anh lớn đưa dắt lũ em nhỏ, hướng đạo cho các dân tộc thổ-trước bước lên một cõi tương lai tốt đẹp hơn.» Ấy trong núa thế-kỷ nay, mỗi năm ta từ từ mà bước lên con đường tiến bộ, là nhờ về cái chánh sách nhân từ ấy vậy.

Ô.! Nước Việt-Nam ta là một nước cũ hồn nghìn năm có lẻ, trải đời Đinh, Lê, Lý, Trần, Lê trong lịch-sử đã lắm lúc về vang, nhưng hiềm vì không biết tùy thời, biến đổi, thành ra gặp lúc cuộc đời tiến hóa mà mình cứ chịu cam trong giấc mê mộng ngủ say, mãi tới khi cái phong-trào tiến hóa của thế giới nó xô đẩy vào trong cuộc sinh hoạt cạnh tranh, bừng mắt tỉnh dậy mới biết rằng sĩ, nông, công, thương mình chẳng bằng ai, mày sáo còn Tạo giun giải tình cờ lại gặp được một nước hùng-cường xưa nay vẫn cấm đoán văn-minh mà soi rọi khắp thế-giới, đem cái tôn-chỉ nhân-quyền, tự do, bình-đẳng, mà dìu dắt mình lên chỗ vũ-đài. Trong ngót nửa thế-kỷ nay, trước là vì sự ích riêng cho cuộc trường-lai của người mình, sau là cảm cái ân nặng của thượng-quốc, mà dù lúc an nhàn vô sự, dù lúc binh hỏa can qua, quốc-dân mình thật vẫn một lòng trung thành với nhà nước Bảo hộ, để mong được hưởng thụ những nghĩa lớn ân to, ngày nay quả đã tại được nghe mắt được trông thấy những kết-quả hiển nhiên về cái thiện-sách của chánh phủ như kia, ai là người có chút thiện-tâm lại chẳng lấy làm sung sướng vui vẻ. Vậy trước khi rửa bút ăn tết, viết bài mừng xuân, ta xin chúc cho trong năm Quí-hợi tới nơi nơi, cái chánh sách thuộc-địa từ bi quảng đại của thượng quốc lại sẽ khai hoa thổ nhị mà kết được nhiều thiện quả gấp mười gấp trăm năm Nhâm tuất vừa qua, cho dân ta một ngày một thêm mạnh, nước ta một ngày một thêm giàu, để một mai đủ tài đủ lực mà gánh đua với đời, bầy giờ sĩ nông công thương khắp các giới quanh năm lúc nào cũng được vui cười hớn hở như ba ngày tết. « Quốc-trung bá nhật bất xuân-phong » sẽ xin đem câu ấy làm một câu chúc tết vậy.

L. Th

ÂU-CHÂU ĐIỆN-TÍN

HAVAS

Paris ngày 12 Février 1923

Việc Đông-Âu

Chánh-đảng Cấp tiến ở Angora đòi bãi bản giao-ước Mondanie đi, Chánh-phủ nước Tnb yên-cầu các nước có chiến-thuyền đỗ ở hải-cảng Smyrne phải rút ra, mà định cho kỳ-hạn là ba ngày.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 11 Février 1923
(Thêm vào hôm trước)

Việc nước Hoa-kỳ

Nước Hoa-kỳ đã ký với nước Costa Rica bản ấn-văn về việc xây một con sông ngầm dưới Đại-dương.

Hội Vạn-quốc

Hội-đồng coi về việc thanh giảm quân-bị đã nội-nghị ngày hôm thứ bảy ở Genève. Quan Viviani chủ tọa. Hội đồng bàn nhau về bản dự-thảo giao-ước tương bảo tương trợ của Lord Robert Cecil soạn ra.

Việc Đông-Âu

Các viên quản-đốc các chiến-thuyền của Đồng-minh có đáp lại các nhà quyền-binh ở Smyrne rằng chiến-hạm còn đóng trong hải-cảng đến khi nào tiếp được mệnh-lệnh của bản chánh-phủ hẳng hay. Các viên quản-đốc các chiến-thuyền của Hoa-kỳ và Hà-lan cũng đáp lại như vậy.

Ismet Pacha đến Bucarest ngày hôm thứ bảy để hội-nghị với M. Duca là đại biểu nước Lỗ lại cuộc hội-nghị giảng-hòa Đông-Âu.

Bordeaux, ngày 13 Février 1923

Việc trù bỉnh trong hạt Rhur

Hai chánh-phủ Pháp Bỉ sắp yết-thị cho nhân-dân trong hạt Rhur biết rằng từ nay hai chánh-phủ lấy tự thu lợi lấy các đường hỏa-xa trong hạt Ky. Hai chánh-phủ lấy để cho người Đức làm sở hỏa-xa được tùy ý một đường tới tuổi không làm nữa, một đường thì lại đến mà làm việc cho các nhà quyền-binh trù bỉnh.

M. Sehweisgut, tổng-trưởng phái bộ Tchécoslovaquie ở trong hạt Rhur đã trở về Paris để trình bày mọi việc đã làm được trong hạt Rhur.

M. Durcastel là chánh giám-đốc hỏa-xa, và M. Briand phó giám-đốc hỏa-xa Pháp đã đến Dusseldorf. M. Briand sẽ lưu lại hạt lấy sung chức kiểm soát chuyên-môn để cùng với một viên kỹ-sư nước Bỉ giúp việc tướng-quân Payot là chánh tổng-đốc các việc vận-tải trong hạt có trù bỉnh.

Tình trạng trong hạt Rhur vẫn đương như cũ. Việc cấm không cho đem các sản-vật ở hạt Rhur đến các hạt khác của nước bức đã bắt đầu từ sáng hôm thứ hai. Hội đồng Đồng-minh cũng đã thi-hành cái phương-sách ấy trong hạt Rhénanie. Không có giấy cho phép riêng, thì không được mang sắc-vật gì ra ngoài những đất có trù-bỉnh. Về việc ấy báo *Le Temps* có nói: Đồng-minh không có muốn gây nên cái nạn thất nghiệp trong các miền trù bỉnh, nhưng muốn giữ lấy quyền kiểm-duyệt cho biết ở đấy xuất-cảng thì đem đi đâu, và kéo chọn những sản vật nào thì cho phép chở đến các hạt khác trong nước Đức. Nay mai trong hạt Rhur sẽ đặt một sở riêng coi về việc phát giấy phép xuất cảng giống như sở ở trên tả-ngạn sông Rhin. Sở ấy sẽ kê cứu việc đặt thể lệ về các sản vật xuất cảng đem đi ngoại quốc.

Ngày hôm chủ nhật ở Weddau có bảy chuyến xe than chở đi Pháp và Bỉ, qua Aix-la-Chapelle. Còn chín chuyến nữa cũng sắp đi. Bốn chuyến xe của người Đức bị tịch biên cũng đã đem đến Wedau.

Hãi cảng Rubrort người Đức lấm cho lắp mất đường đi nay đã dọn xong được đường đi như trước.

Việc Đông-Âu

Cứ xem như việc các nhà quyền-binh Đồng-minh và nước Tnb thương nghị với nhau ngày thứ bảy mới rồi về việc định chỗ chiến-thuyền của Đồng-minh đóng, thì xem chừng hai bên đã bới gặng nhau.

Nhà Điện-báo *Havas* nói rằng: Mustapha Kémal Pacha đã tới Smyrne. Thành phố yên tĩnh.

Cứ như tin tức ở Angora gửi đến thì mọi việc vẫn yên ổn.

Chánh-phủ Pháp đã ba mệnh lệnh để giữ gìn cho khỏi xảy ra sự lôi thôi trong các bãi cảng nước Tnb.

Ismet Pacha hội-nghị với M. Duca ở Bucarest xong, lại đi Constantinople. Đến đấy viên đồng-ấy-viên nước Anh có đưa cho Ismet Pacha một bức thư của Lord Curzon khuyên nên tán thành cho cuộc hòa chóng xong.

Việc đất Memel

Các quan đại-sứ đã hội-nghị sáng hôm thứ hai. Hội-đồng đã xét bản tờ trình nói rằng việc đất Memel hiện nay đã tạm giải quyết xong.

Hoa-kỳ đối với việc trù-bỉnh

Viên phóng-sự ở Washington của báo *Times* có nói: Trong 15 ngày vừa qua, dư-luận Hoa-kỳ đã biến đổi-lình với cái chánh-sách của nước Pháp hơn trước nhiều.

Bordeaux, ngày 14 Février 1923

Việc trù bỉnh tại hạt Rhur

Linh Bỉ đến đóng ở hai thành Emmerich và Wesel ngày hôm thứ ba. Không xảy ra việc gì lạ cả.

Vì việc một người đội cảnh-sát Đức say rượu đánh hai người về binh Pháp bị thương, thì thành Gelsenkirchen phải phạt 100 triệu marks, hạn đến ngày thứ tư này phải nộp.

Kỷ niệm đồng Copernic

Ngày 19 này thành Thorn sẽ làm lễ kỷ niệm năm thứ 450 nhà thiên-văn trứ-danh Copernic.

Nhân dịp tết Nguyên-đán ta, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 1774 đến ngày thứ hai 19 Février 1923 mới ấn-hành.

Tin Trung-hoa

Ngày 5 Février 1923

Hương-cảng đặc-điện

Hứa-sáng-Trí đem đại-binh qua Chương-châu sang Sơn-đầu thắng tiến. Hồng-triện-Lân đã dự bị hoan-nghênh. Lưu-trấn-Hoàn tuyển bộ quân luật tại Thạch-long. Dương-khôn-Như cùng Lý-định-Tiên giao-chiến tại Chương-mộc-đầu Lý-định-Tiên thua chạy. Thẩm-bằng-Anh đem quân đến cứu viện. Hùng-Lược cùng Quế-quân giao-chiến tại Bảo-giang. Lý liệt-Quân thông điện cho Hồng-triện-Lân và Ông-thúc-Lương để liên hợp với Hứa-sáng-Trí mà đuổi đánh Điền-Quế-quân.

Giáo-dục tổng-trưởng

Bát biệu giáo-chức-viên đã cử đại-biểu vào yết-kiến Trương-thiện-Tăng xin cách chức giáo-dục tổng trưởng của Bành-doãn-Di, nhưng không được kết-quả gì cả.

Ngoại-giao tổng-trưởng

Nghe đâu Trương-thiện-Tăng đảm cử Ngô Bưu làm ngoại-giao tổng-trưởng, nhưng Lê-nguyên-Hồng không thuận.

Ngày 6 Février 1923

Hương-cảng đặc-điện

Ou-thụ Đức viết thư cho Thẩm-bằng-Anh bạo trong 5 ngày phải tuyên bố chính-kiến, nếu không thì từ bỏ Quảng-châu. Mà nếu cự tuyệt không trả lời thì tức khắc công kích. Lưu-bỏi-Đức thu khí-giới của quân Thẩm-bằng-Anh tại Triều-khánh. Lưu-trấn-Hoàn đánh được quân Thẩm-bằng-Anh ở Thiệu-châu, quân đi tuyển bộ có dân-quân ta được biết. Trong năm 1919 tại tiệc trà của hội Khai-trí ngài có nói: « Cái chánh sách của nước Pháp là chủ đem cho các dân bảo-hộ những sự tốt đẹp của văn-minh thời nay, là dạy cho những điều công lý nhân đạo, khiến cho được hưởng những sự kết-quả hay vừa về đường vật chất vừa về đường tinh thần.» Đến khi ngài lên chủ-trương bộ Thuộc-địa, ngài có tuyên bố cái chánh sách thuộc-địa như sau này: « Cái chánh sách khai thuộc-địa của ta vẫy vùng đắm thắm trong những lý tưởng chính nghĩa, nhân đạo, từ bi. Ta không phải là kẻ buôn người, ta cũng không phải là người doanh nghiệp mà thôi. Ta là người phù trì, là người bảo-hộ, như người anh lớn đưa dắt lũ em nhỏ, hướng đạo cho các dân tộc thổ-trước bước lên một cõi tương lai tốt đẹp hơn.» Ấy trong núa thế-kỷ nay, mỗi năm ta từ từ mà bước lên con đường tiến bộ, là nhờ về cái chánh sách nhân từ ấy vậy.

Ô.! Nước Việt-Nam ta là một nước cũ hồn nghìn năm có lẻ, trải đời Đinh, Lê, Lý, Trần, Lê trong lịch-sử đã lắm lúc về vang, nhưng hiềm vì không biết tùy thời, biến đổi, thành ra gặp lúc cuộc đời tiến hóa mà mình cứ chịu cam trong giấc mê mộng ngủ say, mãi tới khi cái phong-trào tiến hóa của thế giới nó xô đẩy vào trong cuộc sinh hoạt cạnh tranh, bừng mắt tỉnh dậy mới biết rằng sĩ, nông, công, thương mình chẳng bằng ai, mày sáo còn Tạo giun giải tình cờ lại gặp được một nước hùng-cường xưa nay vẫn cấm đoán văn-minh mà soi rọi khắp thế-giới, đem cái tôn-chỉ nhân-quyền, tự do, bình-đẳng, mà dìu dắt mình lên chỗ vũ-đài. Trong ngót nửa thế-kỷ nay, trước là vì sự ích riêng cho cuộc trường-lai của người mình, sau là cảm cái ân nặng của thượng-quốc, mà dù lúc an nhàn vô sự, dù lúc binh hỏa can qua, quốc-dân mình thật vẫn một lòng trung thành với nhà nước Bảo hộ, để mong được hưởng thụ những nghĩa lớn ân to, ngày nay quả đã tại được nghe mắt được trông thấy những kết-quả hiển nhiên về cái thiện-sách của chánh phủ như kia, ai là người có chút thiện-tâm lại chẳng lấy làm sung sướng vui vẻ. Vậy trước khi rửa bút ăn tết, viết bài mừng xuân, ta xin chúc cho trong năm Quí-hợi tới nơi nơi, cái chánh sách thuộc-địa từ bi quảng đại của thượng quốc lại sẽ khai hoa thổ nhị mà kết được nhiều thiện quả gấp mười gấp trăm năm Nhâm tuất vừa qua, cho dân ta một ngày một thêm mạnh, nước ta một ngày một thêm giàu, để một mai đủ tài đủ lực mà gánh đua với đời, bầy giờ sĩ nông công thương khắp các giới quanh năm lúc nào cũng được vui cười hớn hở như ba ngày tết. « Quốc-trung bá nhật bất xuân-phong » sẽ xin đem câu ấy làm một câu chúc tết vậy.

L. Th

Việc Đông-Âu

Cứ xem như việc các nhà quyền-binh Đồng-minh và nước Tnb thương nghị với nhau ngày thứ bảy mới rồi về việc định chỗ chiến-thuyền của Đồng-minh đóng, thì xem chừng hai bên đã bới gặng nhau.

Nhà Điện-báo *Havas* nói rằng: Mustapha Kémal Pacha đã tới Smyrne. Thành phố yên tĩnh.

Cứ như tin tức ở Angora gửi đến thì mọi việc vẫn yên ổn.

Chánh-phủ Pháp đã ba mệnh lệnh để giữ gìn cho khỏi xảy ra sự lôi thôi trong các bãi cảng nước Tnb.

Ismet Pacha hội-nghị với M. Duca ở Bucarest xong, lại đi Constantinople. Đến đấy viên đồng-ấy-viên nước Anh có đưa cho Ismet Pacha một bức thư của Lord Curzon khuyên nên tán thành cho cuộc hòa chóng xong.

Việc đất Memel

Các quan đại-sứ đã hội-nghị sáng hôm thứ hai. Hội-đồng đã xét bản tờ trình nói rằng việc đất Memel hiện nay đã tạm giải quyết xong.

Hoa-kỳ đối với việc trù-bỉnh

Viên phóng-sự ở Washington của báo *Times* có nói: Trong 15 ngày vừa qua, dư-luận Hoa-kỳ đã biến đổi-lình với cái chánh-sách của nước Pháp hơn trước nhiều.

Bordeaux, ngày 14 Février 1923

Việc trù bỉnh tại hạt Rhur

Linh Bỉ đến đóng ở hai thành Emmerich và Wesel ngày hôm thứ ba. Không xảy ra việc gì lạ cả.

Vì việc một người đội cảnh-sát Đức say rượu đánh hai người về binh Pháp bị thương, thì thành Gelsenkirchen phải phạt 100 triệu marks, hạn đến ngày thứ tư này phải nộp.

Kỷ niệm đồng Copernic

Ngày 19 này thành Thorn sẽ làm lễ kỷ niệm năm thứ 450 nhà thiên-văn trứ-danh Copernic.

Nhân dịp tết Nguyên-đán ta, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 1774 đến ngày thứ hai 19 Février 1923 mới ấn-hành.

Tin Trung-hoa

Ngày 5 Février 1923

Hương-cảng đặc-điện

Hứa-sáng-Trí đem đại-binh qua Chương-châu sang Sơn-đầu thắng tiến. Hồng-triện-Lân đã dự bị hoan-nghênh. Lưu-trấn-Hoàn tuyển bộ quân luật tại Thạch-long. Dương-khôn-Như cùng Lý-định-Tiên giao-chiến tại Chương-mộc-đầu Lý-định-Tiên thua chạy. Thẩm-bằng-Anh đem quân đến cứu viện. Hùng-Lược cùng Quế-quân giao-chiến tại Bảo-giang. Lý liệt-Quân thông điện cho Hồng-triện-Lân và Ông-thúc-Lương để liên hợp với Hứa-sáng-Trí mà đuổi đánh Điền-Quế-quân.

Giáo-dục tổng-trưởng

Bát biệu giáo-chức-viên đã cử đại-biểu vào yết-kiến Trương-thiện-Tăng xin cách chức giáo-dục tổng trưởng của Bành-doãn-Di, nhưng không được kết-quả gì cả.

Ngoại-giao tổng-trưởng

Nghe đâu Trương-thiện-Tăng đảm cử Ngô Bưu làm ngoại-giao tổng-trưởng, nhưng Lê-nguyên-Hồng không thuận.

Ngày 6 Février 1923

Hương-cảng đặc-điện

Ou-thụ Đức viết thư cho Thẩm-bằng-Anh bạo trong 5 ngày phải tuyên bố chính-kiến, nếu không thì từ bỏ Quảng-châu. Mà nếu cự tuyệt không trả lời thì tức khắc công kích. Lưu-bỏi-Đức thu khí-giới của quân Thẩm-bằng-Anh tại Triều-khánh. Lưu-trấn-Hoàn đánh được quân Thẩm-bằng-Anh ở Thiệu-châu, quân đi tuyển bộ có dân-quân ta được biết. Trong năm 1919 tại tiệc trà của hội Khai-trí ngài có nói: « Cái chánh sách của nước Pháp là chủ đem cho các dân bảo-hộ những sự tốt đẹp của văn-minh thời nay, là dạy cho những điều công lý nhân đạo, khiến cho được hưởng những sự kết-quả hay vừa về đường vật chất vừa về đường tinh thần.» Đến khi ngài lên chủ-trương bộ Thuộc-địa, ngài có tuyên bố cái chánh sách thuộc-địa như sau này: « Cái chánh sách khai thuộc-địa của ta vẫy vùng đắm thắm trong những lý tưởng chính nghĩa, nhân đạo, từ bi. Ta không phải là kẻ buôn người, ta cũng không phải là người doanh nghiệp mà thôi. Ta là người phù trì, là người bảo-hộ, như người anh lớn đưa dắt lũ em nhỏ, hướng đạo cho các dân tộc thổ-trước bước lên một cõi tương lai tốt đẹp hơn.» Ấy trong núa thế-kỷ nay, mỗi năm ta từ từ mà bước lên con đường tiến bộ, là nhờ về cái chánh sách nhân từ ấy vậy.

Ô.! Nước Việt-Nam ta là một nước cũ hồn nghìn năm có lẻ, trải đời Đinh, Lê, Lý, Trần, Lê trong lịch-sử đã lắm lúc về vang, nhưng hiềm vì không biết tùy thời, biến đổi, thành ra gặp lúc cuộc đời tiến hóa mà mình cứ chịu cam trong giấc mê mộng ngủ say, mãi tới khi cái phong-trào tiến hóa của thế giới nó xô đẩy vào trong cuộc sinh hoạt cạnh tranh, bừng mắt tỉnh dậy mới biết rằng sĩ, nông, công, thương mình chẳng bằng ai, mày sáo còn Tạo giun giải tình cờ lại gặp được một nước hùng-cường xưa nay vẫn cấm đoán văn-minh mà soi rọi khắp thế-giới, đem cái tôn-chỉ nhân-quyền, tự do, bình-đẳng, mà dìu dắt mình lên chỗ vũ-đài. Trong ngót nửa thế-kỷ nay, trước là vì sự ích riêng cho cuộc trường-lai của người mình, sau là cảm cái ân nặng của thượng-quốc, mà dù lúc an nhàn vô sự, dù lúc binh hỏa can qua, quốc-dân mình thật vẫn một lòng trung thành với nhà nước Bảo hộ, để mong được hưởng thụ những nghĩa lớn ân to, ngày nay quả đã tại được nghe mắt được trông thấy những kết-quả hiển nhiên về cái thiện-sách của chánh phủ như kia, ai là người có chút thiện-tâm lại chẳng lấy làm sung sướng vui vẻ. Vậy trước khi rửa bút ăn tết, viết bài mừng xuân, ta xin chúc cho trong năm Quí-hợi tới nơi nơi, cái chánh sách thuộc-địa từ bi quảng đại của thượng quốc lại sẽ khai hoa thổ nhị mà kết được nhiều thiện quả gấp mười gấp trăm năm Nhâm tuất vừa qua, cho dân ta một ngày một thêm mạnh, nước ta một ngày một thêm giàu, để một mai đủ tài đủ lực mà gánh đua với đời, bầy giờ sĩ nông công thương khắp các giới quanh năm lúc nào cũng được vui cười hớn hở như ba ngày tết. « Quốc-trung bá nhật bất xuân-phong » sẽ xin đem câu ấy làm một câu chúc tết vậy.

L. Th

Bắt được hồ báo

Mới rồi ở làng Yên-sơn huyện Tăng-thiện, (Sơn-tây) có một con cọp vào bắt lợn ở trong làng, bị người ta đâm trúng, chạy vào rừng được 1 tiếu thì chết.

Lại ở làng Tuk-pháp (Bắt-bạt) cũng mới đánh nãy được một con báo nữa.

Người làng ấy đã đem trình tòa Sứ để lấy thưởng.

Bài ca Âu-trí-viên

Theo lời Ngô-thì-Quyên nữ-sĩ thì cuộc thi bài ca Âu-trí-viên này cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt cầu bản-quán năm xưa, để nghe những lời bình-phẩm của khách làng văn, rồi sau mới bàn đến việc điểm-duyệt. Vậy xin nói để các ngài biết rằng các bài đăng ở mục này chưa có phần hơn kém trên dưới chi cả, mà còn rọc phách giấu tên, chỉ đánh số thứ-tự mà thôi.

LXV

Âu-trí-viên, Âu-trí-viên,
Khen ai mới xướng lập nên vườn này!
Văn minh gặp hội ngày nay,
Theo gương Âu Mỹ vườn này dựng ra.
Anh em bè bạn chúng ta,
Tư-tưởng sâu tuổi còn là trẻ thơ;
Trường vẫn tuổi học chưa vừa,
Ấn chơi thong thả ơn nhờ mẹ cha.
Vườn này khi chửa lập ra,
Chúng ta lêu lổng ngỗ xa xóm giềng.
Lối thôi lam lũ lấm thân,
Kém phần sạch sẽ kém phần tinh hoa
Dù ai nghiêm ngặt pt ép nhè,
Mẹ cha giữ chẳng cho ra đến ngoài.
Song mà ít bạn bè chơi,
Đường giao tiếp vẫy thói chưa nên,
Hãy giờ có Âu-trí viên,
Đội ơn « Khai-trí » hội biên dựng rồ;
Giúp công khai-hóa nước nhà,
May thay bạn ấn niên ta được nhờ.
Rõ ràng một cảnh nên thơ,
Có sân mát mẻ có nhà thênh thang,
Vui chơi có thì nắng sáng,
Có bà bảo-mẫu giữ giàng trông coi;
Khi ta đi đứng chơi bời,
Phải sao cho sạch sẽ thời mới hay.
Áo quần thân thể chân tay,
Nếu không sạch sẽ là gây bệnh mà.
Nhớ bà lắm rửa cho ta,
Đối cơm khát nước lại là sẵn đây.
Trò chơi thức thức sẵn bầy,
Tinh thần thân thể mỗi ngày mỗ mang
Ở ăn hợp lấy lễ thường,
Nói năng hợp lấy dịu dàng nết na.
Về nhà yêu mẹ kính cha,
Tôi đây nên nhớ yêu bà giữ đây.
Tập rèn lấy mực thi hay,
Cây non sớm uốn cho ngay mới là.
Tháng ngày công học bà ta,
Khi vào hội thuận khi ra nhịp nhường
Càng nhau hết lễ yêu đương,
Đứng ghen ghét lẫn đừng ngang ngạnh càng.
Dẫu rằng còn tuổi nhi đồng,
Họp nhau nghĩa lấy chẳng công cán gì,
Thế nào ngoài cũng mới nên,
Một mai thi đỗ nên rồi lọc lừa.

Nước nào chế được nhiều chất quang hơn cả?

VIỆC HANOI

Nhân dịp tết Nguyên-đán ta

Sở Vô-tuyến điện. — Kể từ ngày 1er Mars 1923 trở đi, các sở Vô-tuyến ở Kiến-an và Fort Bayard sẽ mở việc riêng.

Những tin báo cùng những tin của

Ai-tin. — Bản-quán được tin buồn rằng bà Đỗ-thị Minh-Huy là chánh-thất ông nghè Giác và là cô-ng-nữ cụ Hiệp Gia-xuyên Đỗ Tướng-công, tạ thế sáng hôm nay hồi 11 giờ. Đến

Việc rất ro xe hỏa ở đường Haiphong. — Theo tờ tư của quan Biện-lý, sở Mật-thám đã cho xét về một người đàn-bà bị hại về xe lửa ở kilomètre 20,800 đường xuống Hải-

công-ty khai-mỏ của nước Bỉ tìm thấy ở Katlanga, về nam bộ đất Congo là thuộc địa nước Bỉ có nhiều khoáng-huyệt rất sẵn chất quang nên công-ty có dựng một nhà máy rất lớn ở Oolen gần Anvers để đem khoáng-vật về đấy, mà chế lấy chất quang. Nhà máy dựng xong được một năm thì nghề chế chất quang rất là phát-đạt.

Cuối tháng Décembre mới rồi, công-ti ấy đã cùng với chánh-phủ tặng cho bốn khu học chánh nước Bỉ mỗi khu là hai grammes chất quang. Đến cuối năm 1923 này thì mỗi khu học-chánh sẽ có năm chất quang. Cái cách chế chất quang ở các nhà máy nước Bỉ được rất tiến bộ, cho nên hiện bây giờ cái thị-giá chất quang đã hạ đi ít nhiều, mà không khéo nước Bỉ sẽ chiếm độc quyền về cái kỹ nghệ ấy vậy.

Do Võ Phi Hùng cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

LỜI ĐÀN BÀ

Ăn tết

Năm cũ vừa qua, năm mới đã tới, tết tức là tiết, nghĩa là tiết nhựt; không có tiết gì trọng bằng tiết ấy; tức là ngày đầu trong 360 ngày; cho nên sự vui mừng chung cùng khắp cả dân tộc, dẫu xứ nào nước nào cũng vậy; nước mình tục có cúng ông-bà, cúng thần linh, ấy là do tại cái lòng thành kính xưa nay của người mình, hay tưởng niệm, hay sùng bái, mỗi khi có việc gì vui mừng cũng đều cúng bái hết thảy, phỏ chỉ là ngày ăn tết mà thôi. Huống hồ quanh năm theo việc vua quan, theo nghề buôn bán, hoặc làm nghề nghiệp, bận lắm công việc không rảnh mà ăn chơi, trừ ra đợi đến ngày tết mới có làm lễ vui mừng, trước cúng sau ăn, hỉ hỉ cùng anh em, bà con bạn tác, đi lại với nhau trong ba ngày xuân, rồi ra ai có công việc nấy, không mấy khi lại sum vầy như thế; bởi vậy cho nên nhà nào dẫu sang giàu, dẫu nghèo hèn, ai ai cũng sắm sửa đồ-ăn thức mặc: có thời mâm-cao cỗ-đầy, không thời bát cơm đĩa cá: có thì hàng-giẻ, không thì vải-bố, vụ cho trong sạch sẽ, ngõ hầu hưởng phần lạc với sự đời.

Đàn bà con gái thì sắm sửa làm bánh làm mứt cho khéo, đồ ăn đồ uống cho ngon, chực đãi quan khách, nhà nào không được chỉnh tề lại sợ người ta chê cười tay nội-trợ không được khôn khéo; vì thế mà đua tranh nhau, càng ngày càng phô bày lắm sự phiền phức, chớ nguyên cổ-lễ thì cũng không dùng chi cho lắm, và đồ vàng-mã là tự mấy người hay theo đồng bóng mà bày-đặt ra đó mà thôi, nếu tùy tiện theo gia-phong của mỗi nhà, làm sao cho thích-trung là đúng:

Còn lại cái sự chơi bời của người đời không những ăn tết mà cần phải chỉ ăn chơi một lần, thì số tiền ấy cũng dành để từ trước, hoặc hội làm ruộng, hội đi gặt, hội đi cấy, năm mười người chung vốn lại một, đến tết ăn heo ăn bánh, có người góp những hai ba hội ăn uống rất phè-phè, rượu trà phong-lưu đủ về không đến nỗi chạy sấp chạy ngửa lo cầu năm hết tết tới, thành ra cái tết là cái ân sầu, chớ có phải cái tết là cái vui vẻ chi đâu; nên chi có người bàn giảm ăn tết đi cũng phải, nếu ăn tết mà đừng phần-hà xa-phí chi lắm, thời bất tất phải giảm, vì giảm ăn tết chỉ một phần, mà ngày thường xa-phí chín mươi phần, chẳng bỏ chi cữ ăn tết, mà chơi cho có điều độ, đừng nên chơi quá làm mất thì giờ hữu-dụng là xứng đáng đó, chị em mình ai có tài-nghề khéo bánh kẹo mứt, cũng nên nhân dịp ăn tết này mà đấu xảo, để cho rỡi tiếng phụ-công, há chẳng thú-vị lắm ư.

Đạm-Phương nữ-sử Huế

Một thứ thuốc chữa dấu thương rắn cắn

M. K. C. Espen là một nhà thầy thuốc ở Edimbourg (kinh-thành đất Ecosse) có tuyên-bố rằng ông mới tìm được một thứ thuốc trừ được nọc rắn.

Cái thuốc của ông tìm được đầu đuôi như sau này: Nguyên loài tôm hùm xưa nay đánh nhau với các loài rắn mà có bị loài rắn cắn phải cũng không việc gì.

Trước kia thiên-hạ cho là loài tôm hùm có ăn một thứ cỏ riêng, cho nên nọc rắn không có thể làm hại được. Ông bèn bắt mấy con tôm hùm nuôi ra một nơi, tự mình kén chọn vị ăn cho nó ăn, thì sau cho nó đánh nhau với loài rắn độc, cũng không thấy nó bị hại chút nào. Như vậy đủ chứng rằng không phải là nó ăn một thứ cỏ riêng mà loài tôm hùm có đặc-tính ấy.

Cứ như việc ông xét thì ra hoặc ở trong mật hoặc trong rải loài tôm hùm có chất trừ nọc rắn. Sau ông có tiêm mật tươi của tôm hùm vào một con bò nửa giờ sau khi nó bị rắn cắn và lại có thí-nghiệm tiêm thứ thuốc sau này cho mấy con bò cũng phải rắn cắn: 10% mật tôm hùm; 15% chất tinh túy thuốc lá; 10% chất nhựa chuối; 2 grammes permanganate de potasse thì thấy dùng hai cách ấy súc vật bị rắn cắn đều không bao lâu mà khỏi cả.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cái giấy quản báo, chữa lại chỗ nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$2) bằng tem cũng được để chi tiền giấy quản khảo.

Để ai không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

Giá bạc. — Kể từ ngày 14 Février này, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 25

Tin tàu. — Tàu *Angkor* chở thư tin đi Pháp (đường Pháp) khởi hành ở Haiphong đi Saigon ngày 16 Février. Thư tín ở Hanoi ngày 15 Février chuyến xe số 7 hồi 20 giờ 7 phút sẽ đem xuống Haiphong.

Bắc đẩu bội-tinh. — Theo như chỉ-dụ quan Giám-quốc ngày 11 Février, cụ Võ-hiền Tôn-thất-Hân được thăng đệ-nhị đẳng Bắc-đẩu bội-tinh (Grand officier de la Légion d'Honneur).

Quan Khâm sứ Bosc đã tới Ai lao. — Quan Khâm-sứ Bosc đã tới Vientiane ngày 12 Février, và ngài đã nhận trọng trách ở tòa Khâm ngay. Trong khi trẩy về Vientiane, quan Khâm-sứ Bosc có tiếp quan chủ quận Nong-Khay lên tàu *Galliéni* nghênh tiếp ngài thay cho quan Thượng-sứ quận Dua-makheng.

Hoàng-thân Xiêm-la qua Vạn tượng. — Hoàng thân Parachatra nước Xiêm la chừng 10 giờ sáng hôm thứ tư 14 Février thì tới Vientiane.

Hội-đồng ủy viên của thành-phố. — Hội-đồng ủy-viên của thành-phố đến tối thứ sáu 23 Février hồi 21 giờ sẽ họp lại tòa Đốc lý.

Kính đáp các ngài mua sách luật mới. Nhiều ngài đọc báo viết thư hỏi mua bộ luật mới của quan phó Bình-lương *A Dejan de la Bâtie* bằng chữ Quốc-ngữ hay là chữ Hán, vậy bản quán đáp chung để các ngài rõ rằng:

Bộ luật mới này toàn bằng chữ Pháp cả, không có chữ Quốc-ngữ hay là chữ Hán.

CÓ ĐẤT MUỐN BÁN

Một khu đất tại bờ sông (Quai Clémenceau) ước độ 880 thước vuông, có cả xưởng bán hàng nữa.

Ai muốn mua xin hỏi tại số 8, phố hàng Bát cũ (Rue Vieilles des Tasses) Hanoi 3533

Thuyên chuyển trong các quan đại-hiến — Quan Đốc-lý Dupuy thành phố Haiphong nay mai sẽ về quí quốc nghỉ thì chưa rõ Chính-phủ định cử quan nào đến thay, song cứ như tin đồn thì có lẽ quan Công-sứ Eckert nay mai ở Pháp sang, sẽ lĩnh chức ấy. Lại có tin rằng quan Công-sứ Delamare tỉnh Hà-đông sẽ thuyên đi Quảng-châu-loan lĩnh chức thủ-hiến hạt ấy.

Về nghỉ tại quí quốc. — Chiều hôm nay quan docteur Lambert, chánh sở Thí-nghiệm vệ-sinh tại nhà thương Đồn-thủy cùng với quí-quyến đã đi chuyến xe lửa 1 giờ 32 xuôi Haiphong để đáp tàu về quí-quốc. Các quí-quan và các bạn hữu người Annam ra ga tiễn ngài đông lắm.

giờ sáng sẽ họp. Các việc xét phần nhiều là việc xin giảm thuế thân với thuế môn bài cả.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con. 3502

Tòa Thượng thẩm. — Sáng hôm qua tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Đội xếp với hàng rau. — Một hôm thị Hai bán hàng rau cãi nhau với một người ở phố Tô-lịch rầm cả lên, lính cảnh-sát đến bắt thì thị ấy chạy vào trong nhà. Người lính theo vào bắt thì thị không chịu đi, dằng co và nắm lấy cái chỗ phạm mà bóp. Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt thị Hai 1 tháng tù và 25 quan. Tòa Thượng-thẩm giảm tội xuống 8 ngày tù và tha tiền phạt.

Đánh nhau. — Phạm-thị-Bình làm nghề bán hàng dép, vì chuyện bất bình cãi nhau và đánh nhau với một người là thị Hai cùng ở chung một nhà. Hai bên giằng co nhau một hồi rồi thị Bình túm lấy tóc thị Hai kéo xuống đất, đè lên trên đánh bươu cả đầu và xé cả quần áo. Tòa án Trừng trị Hanoi phạt thị Bình 8 ngày tù. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho thị ấy xuống 6 ngày.

Tùng đảng ăn cắp. — Một hôm có một người hành khách đi tàu thủy ở Haiphong ra Hongay, bị tên Tiếp không nghề nghiệp gì, lần túi ăn cắp mất một cái ví trong đựng 8 đồng bạc và một miếng vàng. Tên Tiếp lấy cái ví ấy lại trao cho tên Lê-v-Thái tức Thái đem tẩu tán đi. Tòa án Trừng-trị Haiphong phạt tên Tiếp và tên Thái mỗi tên 4 tháng tù. Tên Thái trước đã can án 3 lần rồi, tưởng rằng phạt như thế là nặng, xin chống án quan Chưởng lý xét căn cước tên ấy là một đứa đại bợm mà đã được phạt nhẹ như thế lại còn chống án để thêm việc ra. Ngài chống án ấy và xin tòa phạt rất nặng để làm gương cho kẻ khác cứ hay chống án liều. Tòa Thượng-thẩm tăng tội tên Thái lên 8 tháng tù và 5 năm biệt xứ.

Đánh tráo sơn. — Ng-đình-Diên và Vũ-v-Quỳnh là thầu khoán chung nhau thầu việc sơn cửa và cửa sổ ở trường Bảo hộ. Theo như điều lệ thì phải mua sơn hiệu Julien et Fortin, nhưng lại tham lợi mua thứ sơn khác hạ giá hơn rồi cho vào những thùng của hiệu Julien et Fortin. Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt Ng-đình-Diên và Vũ-v Quỳnh mỗi người 100 quan và tất cả hai người phải đền 100 đồng. Tòa Thượng-thẩm hoãn lại để nghị án.

Trong dịp buồn rầu này, bản-báo xin có lời chia buồn với quí-quyến cụ Văn-minh Lỏ và quí-quyến cụ Hiệp Đại-gia.

Rạp hát Tây. — Tối hôm qua rạp hát Tây, phường Dupuis, diễn tích « La Princesse Joujou », là một vở nhạc kịch chia làm ba hồi, rất hay, mới diễn lần thứ nhất ở Bắc-kỳ ta, tiếng hát nghe như rót vào tai, lúc lên bổng xuống trầm, nhất là vai đào Mme Rita Lorys đáng khen nhất trong buổi vở kịch ấy.

Tiếc thay rằng, bà con Hà-thành ta không có mấy nhà lưu ý lại xem mà năm nay ông Dupuis chọn những vở hý-kịch, để hiến một cuộc tiêu-khiển đích đáng cho bà con mình, như là những tích: La Veuve Joyeuse, Le Comte de Luxembourg, La Rêve de Valse, Carmen, Rip, vân vân.

Hiện còn diễn có ba tối nữa mà thôi, nghe đâu mới hạ giá riêng cho người mình. Bà con ta nên mau mau lại mua vé trước kẻo hết chỗ ngồi.

M. Đ lai cảo

HOTEL DES COLONIES

HANOI

Chỗ nhà số 82, phố hàng Trống, nay dọn một phòng riêng để tùy thích các quí-khách muốn dùng riêng hẳn ở đấy cho biệt-tịch hay ngồi chung ở đằng nhà cũ nay cũng thế.

Người làm trong Hôtel hiện nay đổi mới cả.

Giá bữa ăn như sau này:

Có rượu . . . 1$20

Không — . . . 0 90

3531

Cuộc đua ngựa. — Bản-quán được tin rằng đến ngày chủ nhật 25 Février, đúng 2 giờ chiều tại Trường đua ngựa sẽ mở một cuộc đua to lắm. Chương-trình cuộc đua ấy, đến số sau, bản-quán sẽ đăng báo

Tháng củ mật. — Hiệu Berthet et Charrière có kiện Nguyễn-ngọc-Uyên tức Quang-Thái lừa mất một số tiền là 3689 đồng.

Ng-v-Tuy lừa của một người thầu khoán là M. Khuê mất 135 đồng thì nay đã phải bắt giam để xét hỏi.

M. Cao-v-Liêu, nhà ở hàng Bún số 1 trình rằng trộm lấy mất hai chậu sứ giồng thủy tiên giá đáng 26 đồng.

Mme Ng-thị-Nhiều buôn bán giầy dép ở phố hàng Bồ số 1, nhà ở phố Cầu gỗ số 10 trình rằng đêm 12 vừa rồi bị ba đứa côn đồ dùng cách bạo động cướp mất 12 đồng bạc và 60 đôi giầy dép giá ước 60 đồng.

Tòa án-binh. — Người lính Ng-T[illegible] ở vệ khố đỏ thứ tư bị tòa Án binh Hanoi ngày 27 Décembre 1922 phạt năm năm bị xử thì cấm không được cư lưu tại địa-hạt thành-phố Hanoi, Haiphong, Nam-định và những tỉnh Tuyên quang, Yên-bái và địa hạt quan binh thứ ba

Ông Trần-văn-Chu đã giảng bài đầu mục nói về « Danh-dự », bài làm hay lắm: từ dàn bài mở bài cho chí chú giải, nói đều có nghĩa lý hoàn bị và thứ tự phân-minh. Sau có nhiều hội viên bàn luận tiếp theo. Mỗi người đều có những ý-tưởng riêng của mình một cách rất là thành thực mạnh bạo, khiến cho đã minh-chiết và phân biệt được cái nghĩa sùng bái danh-dự cao-thượng với cái lòng tư-ái vị kỷ để bên khác nhau ra thế nào. Rồi lại đem những nghĩa lý thâm-trầm mà phân-biệt cái lòng sùng bái danh dự với cái tình tri giác nghĩa-vụ, đã làm bài kỳ trước. Ai nấy nghe đều cảm-động thấm-thía, phát lòng hưng-khởi sùng bái về đường nghĩa-vụ với danh-dự. Làm xong bài ấy rồi các hội viên cùng đồng ý xin, nên đã định kỳ hội họp nói chuyện lần sau là chiều hôm chủ nhật 25 Février, 7 giờ rưỡi, sẽ làm bài đầu mục « Nói về cái ý muốn ». Đã quay số trúng vào ông Lương-thượng-Gioang là học-sinh đến hôm ấy sẽ ra khai luận.

V. N. T. N. H. lai cảo.

Độ này cháy luôn. — Đêm hôm qua vào lúc một giờ 45, nhà Mme Ba Cối ở phố hàng Bát-sứ phát hỏa từ nhà bếp. Có lẽ là tại làm ăn bất cẩn để lửa bén vào rơm rồi bốc vào đống củi mà truyền ra những cái bồ, cái bịch, nên ngọn lửa bốc lên cao lắm. May nhờ được hàng xóm ra tâm cứu chữa, cho nên lửa không lan sang nhà trên và hai bên láng giềng được. Sau có vòi rồng số Cầm và ô-tô chữa cháy đến phun nước vào thì lửa mới tắt hẳn, chỉ cháy mất cái bếp với một lớp nhà trong mà thôi. Đồ hàng vỡ cũng nhiều, số thiệt hại cũng khá.

Cũng đêm hôm qua, trước lúc ấy một tí, thì phát hỏa ở gần lò lợn, cháy mất một cái nhà lá, thiệt hại không mấy.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Nghênh tiếp các phái-viên của Nghị-viện. — Đến ngày các phái-viên qua Haiphong, thì Hội-đồng thành-phố và phòng Thương-mại định làm một bữa tiệc tối thết các ngài.

Tháng củ-mật. — Đêm thứ hai hồi 2 giờ kẻ trộm vào nhà một người Khách là M. A-Tho Thi-Hock ở Đồ-sơn khiêng cả một cái tủ sắt đi, trong có đựng 121 đồng bạc và các đồ tư trang ước 600 đồng.

Cũng đêm hôm ấy hồi 3 giờ sáng, có ba đứa vác dao vào nhà một người đàn-bà Khách góa chồng rất giàu ở đường Chavassieux số 85 là Mme A-Luk. Người *chauffeur* xe máy của

(Xem trang thứ ba, cột thứ [illegible])

Nº 144 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả: ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả: PHẠM-BÙI-CẦN

Đạt-ta-nhan thấy một quan Tham-tri và một quan Tổng-trưởng, hai ngài đã khác nhau xa.

Bấy giờ Côn-bê đương ở tại phố Neuve des petits Champs, trong một cái nhà khi trước là nhà của Bộ-thủy. Chân Đạt-ta-nhan đi trong một khắc đồng hồ, khi đến nơi thì thấy trong sân đầy những quân gia linh-tráng, kẻ thì đến để mừng quan lớn, kẻ thì đến để xin lỗi cho mình, tùy theo ý ngài ban khen hay ban quở. Những người ấy bụng nghĩ rằng nói để quan lớn biết trong bị quân dân xô xát nhau, họ đã xưng hô đến đại danh ngài thế nào, thì hẳn là ngài phải lấy điều đó làm đẹp ý.

Đạt-ta-nhan đến, nhằm ngay vào lúc viên Lãnh-binh đốc quân đi giám-sát cũng vừa đến để bẩm bạch, Đạt-ta-nhan đứng gần chỗ cửa, sau lưng những quân lính. Viên Lãnh-binh giắt Côn-bê ra một nơi, Côn-bê thì ra ý ngần ngại, cau cặp lông mày sâu róm lại, mà bất đắc dĩ cũng phải theo đi. Viên Lãnh-binh nói:

— Bẩm quan lớn. Nếu có phải ngài thật bụng bằng lòng để cho dân sự họ đem hai đứa phản-nghịch ra họ hành hình, thì ngài dặn cho chúng tôi biết trước có phải hơn không. Ngài lại không dặn cho biết, để đến nỗi chúng tôi làm phật ý ngài, cũng là xuất ư bất đắc dĩ, mà tự lấy làm khổ tâm lắm, song bởi chưng đã có lệnh như vậy, thì thế tất chúng tôi phải khâm tuân.

Côn-bê hầm hầm nổi giận, rũ làn tóc mây, bà xòa như một cái bờm vậy; rồi nói:

— Sao mà ngu ngốc quá thế! Ông nói vậy là nghĩa lý gì? Sao! Tôi đây mà tôi lại muốn để cho chúng khởi loạn ư! Ông điên rồ hay là say rượu thế?

Viên Lãnh-binh bối hối trong dạ, đáp:

— Nhưng mà, bẩm quan lớn, họ reo rằng: Côn-bê vạn tuế mà!

— Một tụi âm mưu . . .

— Thưa không, thưa không, cả dân chúng mà!

Côn-bê hớn hở mà rằng:

— Ô! Thật vậy ư! Cả dân chúng thảy đều reo rằng: Côn-bê vạn tuế! Ông nói vậy thì có chắc hay không? hử ông . . .

— Khi bấy giờ họ reo dữ quá lắm..

— Mà thật là dân chúng. Thật là dân chúng họ reo ư?

— Quả vậy, thưa ngài. Duy có một điều là cái đám dân chúng ấy họ lại đánh lộn với chúng tôi.

Côn-bê ngẫm nghĩ hồi lâu rồi nói:

— Ô! Được lắm. Vậy thế ý ông cho rằng chỉ có cái đám dân chúng ấy họ muốn đốt hai đứa tội-nhân mà thôi à.

— Ồ! Thưa vâng, bẩm quan lớn.

— Họ có ý khác đấy . . . Vậy chứ các ông có cự lại riết không?

— Bọn chúng tôi phải ba người tuyệt mệnh. Thưa ngài.

— Các ông không giết được lấy một người nào dư?

— Bẩm ngài, đương trường chúng tôi cũng có giết được một vài đứa, trong ấy có một đứa không phải là kẻ tầm thường.

— Đứa nào?

— Một đứa tên là Miên-vinh. Ít lâu nay sở Cảnh-sát vẫn thường để ý mà dò xét hắn.

Côn-bê la lên rằng:

— Miên-vinh! Cái người đã giết anh chàng hỏi mua con gà béo ở phố Huy-xét ấy ư?

— Thưa ngài, phải, chính hắn đó.

— Cái tên Miên-vinh ấy khi bấy giờ hắn cũng reo Côn-bê vạn-tuế ư?

— Reo to hơn cả các người khác, dường như một đứa hóa dại vậy.

Trên trán Côn-bê bỗng rắn reo mà tối sầm lại. Cái hào-quang tham dục đang bừng bừng ở trên mặt bỗng lại tắt đi, khác nào cái lửa con đom đóm mà người ta rí xuống đám cỏ vậy.

Khi ấy Côn-bê lấy làm chán ngắt, bèn nói:

— Vậy thế sao ông lại bảo rằng việc đó là tự dân chúng khởi xướng ra trước? Miên-vinh nó là người thù của tôi, đáng lẽ thì tôi treo cả cổ nó lên đấy, nó đã biết thân làm vậy. Miên-vinh nó là người của lão thầy dòng Phúc-kê . . . Việc này là do ở Phúc-kê tất cả. Ông há lại không biết rằng hai đứa tội-nhân là bạn thân của Phúc-kê hay sao?

Đạt-ta-nhan nghĩ thầm rằng:

— Thật vậy, thế là đã mình được cái điều hồ nghi của ta rồi. Họ muốn cho Phúc-kê là người thế nào thì cũng mặc họ. Cứ ý ta thì ta cho hắn cũng là một người hào hiệp.

Côn-bê lại nói:

— Ông có dám chắc rằng Miên-vinh chết thật rồi không?

Đạt-ta-nhan nghĩ bây giờ là lúc mình nên vào rồi, bèn tức thì tiến ngay vào, mà nói lên rằng:

— Bẩm chết thật rồi, thưa ngài.

Côn-bê nói:

Ủa! ông đấy a. Tôn-ông?

Nhà ngự-lâm đáp:

— Ngu-hạ thân vào bái kiến ngài đây. Nghe như Miên-vinh là một kẻ tiểu-thù của ngài phải chăng?

Côn-bê đáp:

— Tôi có làm gì mà ai thù, thưa tôn-ông, đó là kẻ thù của nhà vua đấy.

Đạt-ta-nhan bụng bảo dạ rằng:

— Thái ngu! Với tao đây mà mi cũng còn làm những cái bộ kiêu ngạo giả trá!

Rồi Đạt-ta-nhan nói:

— Vậy thì ngu-hạ lấy làm hân hạnh vô cùng, vì đã làm được một việc rất tốt cho Hoàng-thượng. Bẩm quan Tham-tri, chẳng hay ngài có sẵn lòng vì tôi mà tâu cùng Bệ-hạ cho chăng?

Côn-bê dương mắt lên thao láo, rồi lại đưa mắt hỏi viên Lãnh-binh.

Viên Lãnh-binh nói:

— À! Chính thật tôn-ông đây là người đã cứu cho chúng tôi.

Côn-bê có ý ghen tị rồi nói:

— Sao trước ông không nói ngay rằng ông đến để kể với tôi cái việc ấy đó có được không? Ai kể thì cũng vậy, song để ông kể lại chẳng hơn người khác hay sao.

— Bẩm quan Tham-tri, ngài dạy thế khí lầm. Ngu-hạ đến đây tuyệt nhiên không phải là đến kể với ngài cái việc đó.

— Vậy thế vì việc gì mà tôi lại được cái hân-hạnh tôn-ông quá bộ tới đây?

— Chỉ có việc này mà thôi: Thánh-hoàng truyền cho ngu-hạ phải đến tìm ngài.

Côn-bê thấy Đạt-ta nhan lôi một mảnh giấy ở trong túi áo ra, bèn đánh bạo mà rằng:

— À! Đến để hỏi tiền tôi đây.

— Có vậy. Thưa ngài.

— Xin tôn-ông hãy chờ đó. Tôi để cái tờ bẩm này đi đã.

Đạt-ta-nhan nguẩy ngay đi một cách rõ ra khinh người, sau rồi lại quay mặt lại Côn-bê, ngả mũ chào, rồi nguẩy nguẩy rảo bước đi ra cửa. Côn-bê thấy Đạt-ta-nhan như vậy thì lấy làm ngạc nhiên, mình không từng thấy những cái cách ngạnh-khái như thế bao giờ . .

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ
đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG,
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt nhất hạng

nhà chủ kháng cự với chúng, thì bị thương nặng, chúng nó chém phải mấy nhát, phải khiêng ngay vào nhà thương. Bọn cướp chưa lấy được gì.

Có lẽ là tự-tận. — Trong số báo trước bản-quán có nói rằng M. Hock-Shun là chủ hiệu

của sự bảo trợ học hội chẳng phải dễ vì sự học thuật ngày nay chẳng phải đơn-dị như xưa; bởi lấy lau mà thế bút chẳng ai dùng, bắt đom để thay đèn không thể chuộng, huống chi, chưa dễ lấy lá mà đỡ giấy, dùng rau để đỡ cơm; mỗi vật mỗi mua, mỗi

độ 300 p. tính kêu ghe lên phố Thu-xa để mua hàng về bán tết. Có người quen buôn cũng ở đó nghe nói người này đi phố bên đem 150 p. đến gởi cho người ấy để sẵn lên phố gởi mua hàng cho luôn tiện. Người này thâu góp tiền bạc toan đem đổ xuống ghe

Sổ lạc-quyên Ấu-trĩ-viên

M. Aupy ở Hai-phong cúng 25 p; Bà Hàn Trần-viết-Soạn, 12 phố hàng Vôi 20 p; Quan Ng-hữu-Đắc, Tổng-đốc hưu trí 10 p.

CÁC CUỘC ĐI XEM
SẴN-NHIÊN

Máy chạy rất nhẹ nhất hạng
Một bộ kim có chắc độ quang

Giá..... 8 $ 50

Bán tại hiệu :

A. PERROUD (Nhà xanh)

59, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

Quà tết của hiệu Bảo-chế Montès

Nhân dịp tết Nguyên-đán gần đến ; Bảo-hiệu định biếu các ngài chút quà kỷ niệm là rượu BỔ-DÀO-MỸ TỬU — TONIQUE TONKINOIS xuống mỗi chai 0$25 (hai hào rưỡi), chỉ tính có 2$00 (hai đồng) thôi !

Kể từ ngày 15 cho đến hết ngày 30 tháng chạp tức tới hết hạn (tức 31 Janvier tới 15 Février 1923).

Hiệu bảo-chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(*Paiements en timbres-postes*)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sợ ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, bản thị bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Có lẽ là tự-tận. — Trong số báo trước bản-quán có nói rằng M. Hock-Shun là chủ hiệu Tông-Nam-Lý đi tàu *Haiman* sang Hương-cảng, khi tàu mới đến Bắc-bải, thì không thấy đâu nữa. Người con trai đi cũng đã phải lộn về Haiphong, và hôm qua lại xuống tàu *Kuvang-hing lé* để ra biển tìm. Mấy hôm nay người ta có thuê nhiều người bơi thuyền ở chung quanh miền Honđau mà không thấy gì cả.

NAM-ĐỊNH

Một buổi hát của nhà xác tổ chức. — Đến tối thứ bảy 24 Février này hồi 8 giờ 45, tại nhà xác Nam-định sẽ tổ chức một cuộc hát tuồng Tây, diễn tích « Les Tenaces » là một tấn hài-kịch của Một-giảng tiên sinh soạn. Một-giảng tức là Nguyễn-văn-cai-trị Crayssac lĩnh phó Công-sứ Nam-định.

Ai đã từng đọc văn của tiên-sinh với tại Đông pháp ta thì tất cũng đã rõ tiên-sinh là một nhà văn học có giá trị lắm.

Tích hát này hiện đã tập thử nhiều lần, chắc rằng buổi diễn này sẽ được thật phần hoàn bảo.

MỚI XUẤT BẢN

Cuộc Tang Thương

Chữ hán Tang-thương

Đàng-THẦN-PHẬT Soạn

Bìa trắng, giá ..... 0$30

Bìa gấm, thêm quyền.. 0 14

Ai muốn mua xin viết thư cho M. HUỲNH-VĂN-TỐT, 61 rue Rue du Coton Hanoi.

VIỆC KINH-ĐÔ

Tờ quảng-cáo của Châu-lam Bảo trợ Học-hội

Kính trình,

Hội chúng tôi rất lấy làm hân hạnh mà kính báo tin mừng để Ngài biết rằng cái chủ-nghĩa bảo-trợ của hội chúng tôi lập ra để bao hai năm nay, bây giờ đã thành đạt và càng ngày càng thêm lẫm cái kết quả tốt ! Nghĩa là hiện nay số học-trò nghèo khó được nhờ hội chúng tôi bảo trợ là 55 trò ; trong năm 1922, trong số ấy có ba trò đã thi đỗ bằng cấp sơ-học Pháp Việt, một trò được trúng tuyển vào học lớp Sơ-phạm ở trường Quốc-học (Huế). Lại còn cử như lời biên-bản kỳ Đại hội-đồng thường-niên hôm 14 Janvier vừa rồi, mà đã gởi trình quan Khâm-sứ Trung-kỳ thì số văn phòng cấp cho học-trò nghèo là Võ học 1.318 quyển, sách học 66 quyển, cán bút 144 cái, ngòi bút 4.148 ngòi, bút chì 333 cái, giấy 4 980 tờ, mực 797 ve, cặp sách 60 cái, bạc trợ cấp học-trò ngt eo 185 đồng

Vì thế mà bọn bản nhọ xin hội bảo trợ càng đông nhiều nên Chánh-phủ Bảo-hộ có chuẩn cho mỗi năm một số tiền trợ-cấp 100 đồng lại bản cho một phiếu quốc-trái Đông-Pháp 50p. Lại còn một điều rất nên mừng nữa là quan Chưởng giáo Học-chính xứ Trung kỳ làm chức « Danh-dự Hội-trưởng » cho Hội chúng tôi, để thêm cho Hội chúng tôi một phẩm danh dự đạo-đức trong chủ nghĩa bảo-trợ Học hội Châu-lam chúng tôi, thật là ngày nay Hội chúng tôi đã thành một cái cơ-sở khá, trông có ngày thành lập.

Ngày nay trông thấy sự thành đạt như thế, rồi nghĩ lại khi xưa lúc mới thiết lập ra hội ấy, quanh quẩn chỉ có ba người, cùng nhau lận lưng kết lực mà tổ-chức ra công này việc kia, lẫn hồi nhờ có các bậc quân - tử trượng-phu, có lẫm lòng qui bản đã tỏ dạ hiếu-thiện, thương gì con kẻ khó, mà tán trợ cho Hội chúng tôi, cho nên cái kết quả ngày nay tức là cái kết quả của tấm lòng trọng-nghĩa khinh-tài của Ngài mà Hoàng-thiên bất phụ đó vậy.

Tiếp được tờ quảng-cáo này, Ngài xem thấy cái tin lành của hội như thế thì Ngài có lòng mừng cho đàn con trẻ nghèo hèn đã được tiến lên con đường vẫn-minh tiến-hóa, thì chắc là Ngài sẽ sinh lòng khẳng khái mà bảo rằng : nên gắng sức mà duy-trì thế nào cho cái cơ-chỉ của Hội càng thêm vững bền, thời còn nhiều sự hưởng thụ về sau lẫm nữa ! — Quả thật như thế ấy là điều sở nguyện của chúng tôi. Nhưng cho thay, duy-trì cho được lâu dài, thì không phải là chuyện dễ, chúng tôi chỉ mong ước ao ước ao mà thôi, chưa dễ lấy là mà đỡ giấy, đàng rau để đỡ cơm ; mỗi vật mỗi mua, mỗi điều mỗi tốn. Thế mà học-trò nghèo khó càng ngày càng thêm đông, mà tư-bản của Hội càng ngày càng giảm thiểu. Vì thế mà có lẫm hội viên có nhà ở Huế phải nuôi cơm những học trò nghèo ở xứ xa đến học, lại có những kẻ học-trò nghèo phải chịu khó mỗi ngày đi hơn 20 kilomètres đến học ở Huế hai buổi mai chiều ; hoặc phải đi may thuê viết mướn trong lúc buổi trưa và ngày chủ-nhựt để kiếm bát cơm ăn. Tình cảnh rủi ro học-trò nghèo chẳng phải kể ra như thế là đã đủ, mà nếu có tán khẩu rồi được thành tài thì ngày sau mới đạt được, mà có lẫm cảnh bần cùng mà được bảo trợ, mới là trí ân.

Than ôi ! Tục-ngữ có câu : « Con cha áo mẹ chỉ thấy ». Nay chỉ thấy sẵn có mà cơm áo đến không, làm cha mẹ đã khuyết phần ấy, mà nếu không còn những bậc trượng-phu quân-tử có lòng ái sĩ ái-tài, thì đem con chung của xã-hội, tức là kẻ học-trò của hội Châu-lam (Bảo trợ-học-hội) còn biết đâu mà tìm cái ân « tái-tạo », biết ai mà cảm cái đức « Nhị-thiên » ?

Vậy dám xin tỏ cùng các Ngài rằng hội chúng tôi đã vì tiêu phí về phần bảo trợ, mà tiền tài phải eo hẹp nên chúng tôi viết tờ trình này để cáo tỏ các Ngài có lòng cho toàn sẵn đạ hiến nghĩa, nhờ tay tế độ, tây lượng hải hà, rộng ban cấp được bao nhiêu hội chúng tôi rất lấy làm cảm tạ chí ý, và xin khẩn đáng các Ngài những chức cứu hội chúng tôi đã định như sau này :

Nếu Ngài ân nhân nào muốn nhận chức hội-viên thì giáp tiền bằng tháng mỗi tháng 3p. Hoặc nhận chức Trưởng-cứu hội-viên thì chỉ ban cho một lần 10p mà cái thanh danh của mình vẫn lưu truyền đời đời trong hội. Còn như Ngài nào vui lòng nhận chức Ân trợ hội-viên thì ban cho một đại số, tây lòng yêu mến cái mục đích của hội giúp cho số viên đề cho hội lâm cái sự trách về sau, để có nhiều tư bản mà bảo trợ cho kẻ bần nho.

Hội chúng tôi khi nhận được tiền sẽ vô sổ ngay-tại ; gọi cho chương-nhận nhận thủ và xin gởi biên lai và thơ cảm tạ, và thường gởi tin tức hội để bảo cáo các việc sở-hành của hội về sau.

Nay nhân dịp xuân quang minh mị, đào lý tiên hiên, chúng tôi cúng những ke thân thích các học sinh của hội xin kính đạt mấy lời thành khẩn, xin chúc Ngài càng bừa-quyền vạn phúc và xin nhờ Ngài chiếu cố mấy lời hội chúng tôi đã kính trọng dâng lên, chúng tôi rất lấy làm cảm tạ.

Xin Ngài gởi ngân phiếu cho M. Võ-Chuẩn Président de la Société d'Encouragement aux Ecoliers nécessiteux à Huế.

Nay kính

Châu-Lam Bảo-trợ học-hội kính cáo

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Thăng cả mặt. — Độ tám giờ tối hôm 27 tháng chạp ta có một tên đầy tớ nhà kia ở lối cho NB a rể tới gần chỗ đình hương nơi cái đèn ở bên núi, thì có ba bốn đứa côn-đồ chạy sổ tới đòa thì hỏi đi đâu vậy, đứa thì lục gành có chi lấy hết rồi chạy rẽ vào con đường bên cạnh nói, thanh thủ tên đầy tớ kia có bao nhiêu quần áo mới cũ gói với một cái gói chúng lấy mất cả, thiệt hại đến non bai chục bạc.

Trời thì tối, trước sau chẳng thấy một ai, tên đầy tớ chịu kêu trời một tiếng rồi khóc mà về, thế là bao nhiêu công khó nhọc trong một năm trời, đều bị quân hung-đồ ác-nghiệt kia đoạt mất cả. Rõ thật là rắn-rắng xe cát bể Đông. Thương thay !

QUẢNG-NGÃI

Vì cứ ngày phải mất trộm. — Lời tục ở đây thường nói : « mồng năm, mười bốn bắm ba, đi chơi cũng lỗ, lọ là đi buôn ». Lắm người lấy mấy ngày lấy làm hệ trọng có làm việc gì hoặc đi đâu đều có gắp rút thế nào cũng lừa chước tránh cho khỏi mấy ngày ấy. Mà nhất là đàn bà lại càng kiêng cữ hơn.

Có người kia buôn bán hàng vải ở chợ Châu-ơ ; nhằm ngày hai mươi ba tháng mười một này, hàng hóa bán đã hết, còn tiền hàng đã thân được cho người ấy để sắn lên phố gởi mua hàng cho luôn tiện. Người này thấu góp liền bạc toan đem đổ xuống ghe đi ; ai ngờ vợ chợy ra can ngăn không cho đi và nói : « ngày hôm ba phải cữ, mua bán còn dài ngày, mai mốt đi cũng được, muộn gì mà phải lật đật ». Chồng thường cũng có lòng tin, nghe vợ nói dức như thế, nghĩ lại có lý, bèn thôi, ở lại để qua hôm sau sẽ đi.

Ai ngờ kêu ghe kêu bạn làm rộn ràng lắm đang đỗ nghe được nhà ấy sắm có bạc, rủ nhau đêm ấy giữa lúc canh ba, đào ngạch vào nhà, xông thuốc mê vợ con anh ta, rồi trói lại cả ili, còn người chủ nhà thì chúng nó nhét khẩu vuông vào mồm cũng trói luôn ; như thế thì làm sao mà la cứu cho được ! Bành phải bó tay. Lũ hung đồ đủ cây rương đựa bửa tráp, quơ quét sạch sành sanh ; chúng nó được gói trốn hết. Đến năng ngày làng xóm hay đến tiếp cứu thì đã muộn rồi ! Chúng nó trói cho cả nhà và người chủ, thì lấy khăn vuông trong mồm ra, phải nhưa ra máu, vì bị nghẹt hơi đã lâu và tức quá.

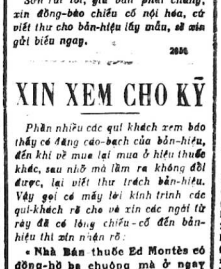
Tội nghiệp cho người này vì quá tin huyền hoặc mà một phát vốn liếng đã đi đời nhà ma ! hết mong buôn bán lết ! lại còn phải nợ người nữa ! Phải chi đi rồi thì có đâu mà có họa như thế ! Vậy cầu trọc này nên sửa lại là : « mồng năm, mười bốn, hẳm ba, đi đâu cũng được, lọ là đi buôn

Ngày nào cũng là ngày, sao lại có xấu tốt ! Khuyên ai chớ tin nhằm mà vô ích để trễ nải công việc, còn lắm lúc phải hại nữa. Đã tỉnh ngộ chưa ?

X. lai cảo

Ăn mày nhiều quá. — Ngày nào cũng có lũ ăn mày quần áo rách rưới, tàn tật đi lại luôn chân, tới nhà này xin, đến phố kia rồi, kêu van rất là khó chịu. Nhất là chúng nó ghé chốc lở lói đầy mình, ruồi bâu kiến đậu, hết đầu này, ngồi xó nọ, làm cho người đi ngang qua phải nhờm mắt. Và lũ trẻ hoang đàng cũng lắm kẻ đoàn lập tụi ; mỗi khi có cái xe điện nào ghé lại thì chúng nó vỡ vào đòng nước la lối om sòm, để thừa cơ người không coi, đã lo giựt đồ và nhân đông người để rình mò mà móc túi người cho dễ. Mấy điều kỳ lắm cho khách bộ hành phải chán nản, không dám rời đô hành lý ra một khắc.

Tưởng quan Cò nên lưu tâm vào các cái tệ kỳ ; nên sức đuổi lũ ấy cho xa thành thị, kẻ tàn tật cho vào nhà thương, còn kẻ lành mạnh khuyên chúng nó làm ăn, chớ đừng dung cái thủ đoạn sinh nhai bèn mạt như thế ! Đã mất sự vệ-sinh và hại cho phong hóa nữa !

Hiệu GIU-ICH *ở tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các màu đặt dấu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy giấy, sẽ xin gửi biếu ngay.

2006

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi sở mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ mà lắm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ :

« Nhà Bán thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

SĂN-NHIÊN

Tối thứ bảy 17 Février 1923

SỞ CẦU NHƯ Ý

Tối chủ-nhật 18 Février 1923

TOÀN GIA KIỆM NGŨ-PHÚC

Tối thứ hai 19 Février 1923

VẠN SỰ THẮNG Ý

Tối thứ ba 20 Février 1923

TIÊN TỪ PHÙNG TIÊN

Tối thứ tư 21 Février 1923

ÂM ĐỨC CẢM THIÊN

Tối thứ năm 22 Février 1923

MẪN ĐƯỜNG CÁT KHÁNH

Tối thứ sáu 23 Février 1923

LONG, HỔ TRANH CẦU

Tối thứ bảy 24 Février 1923

ĐỆ-THÍCH HIỀN LINH

(Hồn Trương-ba da hàng thịt)

Dịp tết nguyên đán bản-hội chọn những tích đã cổ hí, nội, ai lạc, phú, qui, thọ, khang, để hát từ mồng 2 cho đến mồng 9 An-nam. Những tích này khai diễn thật là vui thú, đào kép cố thật đích đáng ; trước là chúc mừng các qui khách trong cuộc tân-niên, sau nữa mua cui cho bản-hội ngày một thịnh đạt. Mời các qui khách đến xem bình phẩm cho.

THÉATRE MUNICIPAL

Rạp hát Tây lớn

Direction : Monsieur Maurice DUPUIS

Régisseur Général : Louis Dogrange

Secrétaire Caissier : Michel Dinh

Còn khai diễn 4 tối nữa mà thôi

Thứ năm 15 Février 1923

AU BÉNÉFICE DE MADAME RITA LOYS

LE PETIT DUC

Đại nhạc kịch rất hay nhất trong vụ 1 tết

Thứ bảy 17 Février 1923

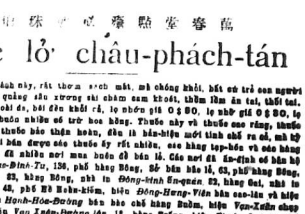
TIRE AU FLANC

Khôi hài vô bạng ! Vui lắm

Tối cuối cùng từ giá Bắc-kỳ là chủ-nhật 18 Février 1923

MISS HEYLETTE

Đại ảo nhạc kịch — rất vui !

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm xạch mát, mà chóng khỏi, bất cứ trẻ con người lớn, tùy in phê lở sâu quảng sâu xương thì chăm cam khỏi, thần lắm ăn tại, chết tại. Các chứng lở ngứa ngoài da, bất cứ thấp nhẹ, lọ nhiều giá 0$ 80, lọ nhỏ giá 0$ 50, lọ nhỏ giá 0$ 15, mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này về thuốc cao răng, thuốc đau bụng kinh niên, thuốc bảo thận hoàn, đều là bản-hiệu mới tinh chế ra cả, mà hội-chợ Hanoi vừa rồi bản-hiệu có thuốc lở rất nhiều, các hàng tạp-hóa và các hàng bào chế các tỉnh hiện đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ. Các nơi đã in-định có bán hộ như sau này : hiệu *Mọc-Bình-Tự*, 136, phố hàng Bông, Sở bán bảo lẻ, 63, phố hàng Bông, hiệu *Sinh-Hóa Đường* 53, hàng Bông, nhà to *Đông-Minh Ẩn-quán* 23, hàng Gai, nhà to *Thực-Nghiệp Ẩn-quán*, 43, phố Hà Nhồi-bông, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán cao-lâu và hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành*, hiệu *Hanh-Hóa-Đường* bán bào chế hàng Buồm, hiệu *Yen-Toàn* chợ Cửa nhà thờ, hiệu *Gia-Long*, 18, phố Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, 60, hàng Bồ, hiệu *Quảng-Lợi* 33 và hiệu *Bảo-Hợp*, 27, phố Chợ nhớn cũ, hiệu *Vĩnh-Xương*, 27, Hà-trung, hiệu *Phương-Đình*, 100 Cầu gỗ, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 62, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27, hàng Bát đàn, hiệu *Hạnh-Hóa-Đường*, 51, và hiệu *Hưng-Trang*, 63 Phúc-kiến, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 23, phố khách Haiphong, hiệu *Hoa-Bình-Đường*, 107 phố Thành và hiệu *Quảng-Lợi-Tín* 28, hàng Sung Nam-định, hiệu *Yen An* phố Tên thổi tỉnh Yên-bay, hiệu *Sáo-tương* phố Việt lợi tỉnh Việt trì, hiệu *Đức-Phong*, 166, phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa Phúc-yên, hiệu *Xuyên-Chí*, sẽ may ra tỉnh Vĩn-yam, hiệu *Sai-Chương*, 41 Wing lok Hong kong. *Các nơi kể trên có bán hộ về thuốc thấy các người và cần thuốc cần dùng khảo nữa, đều công hiệu cả.* Xin các qui-khách chiếu cố.

Bản-hiệu VĂN-XUÂN-ĐƯỜNG

65 Bis, phố Tiên-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin)

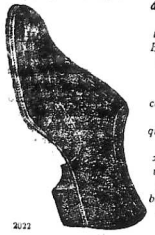
Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký Sưu Tầm Chuyển Sang Unicode Tặng Thư Viện Sách Xưa Quán Ven Đường

mảnh cao-bạch này mang lại, bản-hiệu xin tính giảm giá 5 phần. 3519

PHONG-TAI

HIỆU ANNAM ĐÓNG GIẦY

Số 43, phố Nc-điên (Rue des Pipes) Hanoi

Được giải thưởng nhất trong kỳ đấu-xảo riêng tại cuộc Hội-chợ Hà-nội 1922. Có catalogue riêng qui-khách muốn xem xin viết thơ về hỏi, bản-hiệu sẽ gửi biếu.

2022

TAM-TINH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tinh y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cần kiết đích xác ; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân ; qui-khách mua buôn thì toàn hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Con các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ lâu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đàn ông mộng tinh, di tinh, liệu tinh, hoãng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất toại, phụ thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không đều, huyết ít hoặc bế, khí hư bạch đới, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, nhức đầu, đau xương, không đẻ, hay có thai không nuôi mỗi chai 1 đồng.

Bảng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phương 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, ta lị, cam cứu mục, đau mắt mảng mộng, mỗi cuốc 2 hào. 2067

GRANDS MAGASINS REUNIS

(hiệu Gò-đa cũ)

RUE PAUL BERT, HANOI

Cuối năm hàng kiểm-điểm xong

Bán hạ giá

Kể từ 1er đến 15 tháng hai tây tức lã từ rằm đến 30 Tết

Các giá đều có nhiều hàng bán rẻ xin xem quyển ca-ta-lô riêng

Ở giá thực-phẩm, có bán một bọn đồ hộp hiệu : Joubes, Darros, Olida

GIÁ CỰC KỲ HẠ

Xưa nay chưa từng có bao giờ

2012

KEM BERTHUIN

Hiệu

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Trước khi ăn cơm sáng và cơm chiều mỗi bận dùng 2 viên là đủ, chỉ tiêu với ngụm nước chè hay nước lã cũng được.

Giá mỗi chai chỉ có (0$90) chín hào, mà dùng lại được những 12 ngày.

Những ngài nào ở xa nhà ga mà phải chịu nhiều tiền phí tổn cho các phu trạm để mang hàng, như thế thì thực là đắt cho các ngài quá, vậy chúng tôi tưởng các ngài nên chợ có dịp nào đi Hanoi thì đến nhà hàng Ba chúng tôi ở giữa phố Trang-tiền, số 54, đây chính là nhà ông MONTES có bán dầu cá hạng dựng chai và hạng dầu cá viên.

Dầu cá của bản-hiệu thực trong-sạch mà mầu nước trông thực là đẹp, giá bán chỉ có một đồng bảy hào rưỡi (1$75) một chai lít, chín hào (0$90) một chai nửa lít mà thôi

Nay kính

PHARMACIE MONTES, 64, Rue Paul-Bert, Hanoi

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie

31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem giấy có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi hạn điều gì xin cứ viết thư cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ông nói số 867

2078

XE AUTO FORD BÁN CÓ 800$

Máy rất tốt — Cả cao-su thay đổi

Có chauffeur thật giỏi xin tình-nguyện làm mỗi tháng 15$ mà thôi.

Hỏi tại : POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

7, Boulevard Bobiliot. — HANOI

2009

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.

Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON

Giá mua đồng niên 8$00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất đã đáng lắm-thế.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bè, Hanoi

號八廿牌門部浦行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chỗ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thể thực rất qui, tối cũ, lối kim mà ngày nay ở cõi Viễn-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Bijoutier, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi.

2032

Nhân dịp tết Nguyên-đán An-nam này

TRONG VÒNG CẢ THÁNG FÉVRIER

Các ngài nên nhớ cho rằng :

Hiện nay tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert (trước cửa hiệu Gò đa trông sang)

đã bắt đầu tặng các quí-khách mua hàng từ 2$00 trở lên mà trả tiền ngay :

Hoặc 1 lọ EAU DE COLOGNE thương thượng hạng

Hoặc 1 chai VIN TONIQUE RECONSTITUANT số 33,500

Số 71

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bắt đầu từ đây tiếp theo tự-tích Mẫn-tử-quan-chấp Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thích xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

... Tôi thiết tưởng nếu nàng nói ra mà phu-quân tôi đem nàng dâng cho *Bồ-man hưng-phúc* thì chẳng những nàng chết không được trong sạch, mà lại ai là kẻ giải oan cho nàng. Chi-bằng nàng cứ tự ra mà thú nhận là hơn. Khi nàng đi khỏi rồi thì tôi không phải e sợ chi cả.

Nàng *Hạng-ngọc-thanh* lạy tạ mà rằng :

— Phu nhân thật là cao-kiến, tôi đây nông-nổi không nghĩ tới điều ấy.

Tân-sĩ-thăng phu-nhân đứng dậy lui ra, truyền cho người nhà sửa-soạn bày tiệc để buổi chiều hôm ấy hai vợ chồng cùng nhau nống rượu vui. Khi ăn cơm sáng xong, *Tân-sĩ-thăng* phu-nhân lại sai mấy đứa nữ-tỳ dọn-dẹp một nơi tân-phòng.

Trong phòng trần-thiết một cách rất lịch-sự. Màn hoa giường chạm, nệm gấm gối thêu, đỉnh trầm khói bay, giá gương bóng lộn, thật là một nơi phú vàng để sắp tiếp-đón người ngọc vậy.

Tân-sĩ-thăng mừng-rỡ xiết bao, liền chắp tay vái mà nói với phu-nhân rằng :

— Phu-nhân vì tôi mà không quản sự tiền-phí, tôi nghĩ càng thêm áy-náy.

Tân-sĩ-thăng phu-nhân cười mà bảo rằng :

— Chẳng qua việc cũng việc nhà, lọ là thâm-tạ, chỉ xin phu-quân chớ có mới nói cũ mà thôi.

Tân-sĩ-thăng cũng cười mà đáp rằng :

— Tôi đây há phải là người vong ân bội nghĩa hay sao ! Việc kết-duyên với nàng *Hạng-ngọc-thanh* này, chẳng qua là bởi cái lượng hải-hà của phu-nhân, nếu phu-nhân không hải lòng thì khi nào tôi dám nói đến. Thấy-chung việc này đều trông cả ở phu-nhân, thật muôn đời nghìn kiếp, bảo giờ tôi dám quên cái ơn của ấy.

Tân-sĩ-thăng phu-nhân cười mà bảo rằng :

— Thôi đừng nói lôi-thôi nữa ! Chiều tối hôm nay tôi sẽ đặt một tiệc rượu để mừng phu-quân về sự mới nạp tiểu-tình. Tôi chúc cho phu-quân qua năm sau này sẽ được bát thơ *Chung-tư* (1) vậy.

Tân-sĩ-thăng nói :

— Sao phu-nhân xa-xỉ quá thế ! tôi đây cũng nên có chén rượu nhạt để tạ mối-nhân.

Ngày vui ngắn chẳng đầy gang, thấm thoắt trời đã gần tối, các nữ-tỳ bày tiệc ở trong phòng, hai vợ chồng *Tân-sĩ-thăng* cùng ngồi uống rượu. Phu-nhân vốn là người uống được rượu, chỉ vì thấy *Tân-sĩ-thăng* động uống rượu vào thì lả-lơi trót-nhả, không được nghiêm-trang, cho nên phu-nhân chừa không uống một giọt rượu nào cả. Ngày nay vì nàng *Hạng ngọc-thanh* mà lại phải rót chén rượu đầy để mời *Tân sĩ-thăng* uống.

Tân-sĩ-thăng nói :

— Lạ lắm thay ! tôi không ngờ tửu-lượng của phu-nhân cũng ghê-gớm như thế ! tôi cũng phu-nhân kết duyên trong bấy nhiêu năm, chưa hề thấy phu-nhân uống một chén rượu, chẳng hay có sao hôm nay phu-nhân lại vui chén nồng nhiều ? xin phu-nhân ngỏ ý cho tôi được biết.

Tân-sĩ-thăng phu-nhân cười mà đáp rằng :

(1) *Chung-tư* là một bài thơ nói về sự lấm con.

— Lạ còn có chi mà lạ ! chỉ vì cái có ngày mai mừng có tân-nhân. Chút thân bỗ liễu chưa biết sau này thế nào, nay muốn cùng phu-quân uống một tiệc rượu thật say, để tỏ cái lòng hèn-mọn này quả không tỷ gì là ghen-tuông vậy.

Tân-sĩ-thăng nghe nói, lại khanh-khách cười mà rằng :

— Ả ! thế ra phu-nhân nghĩ như thế ! Nhưng phu-nhân cứ yên lòng, tôi đã là người có cầm quyền sách. Và cũng lạm dự một chiếu trong tòa Hàn lâm, vậy câu « *Tao khang chi thê bất khả hạ đường* » (1), khi nào tôi lại quên cho được. Tôi xin phạt phu-nhân 10 chén rượu về cái tội dám nghi oan cho tôi.

Nói xong, lại lê-nhè mà rằng :

— Phạt ! phạt ! nên phạt...

Tân sĩ-thăng phu-nhân cười, rồi ngành lại bảo nữ tỳ rằng :

— Quan *Tân* học-sĩ đây, đã định phạt ta thì con đi lấy một cái chén thật lớn ra đây, để ta kính tạ lại.

Bấy giờ phu-nhân cứ chén tạc chén thù mãi, làm cho *Tân-sĩ thăng* say quá, không thể uống được, đã hai ba lần gọi cơm. Phu-nhân lại tủm-tỉm cười, rót một chén rượu lớn

(1) *Tao-khang chi thê* bất khả hạ đường nghĩa là người vợ hàn-vi không nên bỏ.

thật đầy, rồi nói với *Tân-sĩ-thăng* rằng :

— Phu-quân ơi ! Nếu phu-quân quyết không phụ tôi thì xin phu-quân nống cạn chén này !

Bấy giờ *Tân-sĩ-thăng* đã say mèm cả người, chỉ chực ngã gục xuống, nhưng thấy phu-nhân nói câu ấy, bất-đắc-dĩ lại phải uống cạn chén đầy. Uống xong, liền ngã lăn ra đấy, phu-nhân và các nữ-tỳ phải vực lên trên giường. Cởi mũ tháo giầy cho *Tân-sĩ-thăng*, rồi để nằm yên đấy. Phu-nhân truyền các nữ-tỳ cất dọn bàn ăn đi và đuổi người nhà ra ngoài hết cả, khóa chặt cửa lại.

Tân-sĩ-thăng phu-nhân gọi một tên lão xương-đầu (bộ-già) họ *Từ* đến mà bảo rằng :

— Nhà-ngươi mau mau đưa nàng *Hạng ngọc thanh* tới cửa tòa Tam pháp, rồi nhà-ngươi đợi đấy, chờ xem tic-tóc thế nào sẽ về báo cho ta biết.

Tên lão-xương-đầu họ *Từ* vâng dạ, rồi theo *Tân-sĩ-thăng* phu-nhân đi sang tây-lân. Nàng *Hạng ngọc-thanh* gọi nước mắt mà hỏi rằng :

Phu-nhân ơi ! Chẳng hay quan *Tân* học-sĩ đã say rượu ngủ yên chưa ? Tôi nghe bảy giờ đã điểm trống canh tư rồi.

Tân-sĩ-thăng phu-nhân nói :

— Bây giờ đi ngay thì vừa, nếu để đến trời sáng không tiện.

Nàng *Hạng-ngọc-thanh* sụp xuống lạy tạ. *Tân-sĩ-thăng* phu-nhân cầm lấy tay, dặn-dò mấy câu, hai hàng nước mắt, dòng dòng chảy xuống. Phu-nhân nói :

— Nàng *Hạng-ngọc-thanh* ơi ! Hai ta tương biệt ngày nay, chưa biết bao giờ mới lại trùng phùng, vậy tôi xin nhờ cho càng được gặp những sự tốt lành vui vẻ. Đóa hoa khi nở khi rụng người ta tất phải có lúc biệt-ly. Hai ta sum họp trong nửa năm nay, thật coi nhau như chị em ruột thịt, ngày nay tôi không cầm giọt lệ để tiễn chân nàng. Nàng nên gắng chí bền lòng, chớ thấy khó khăn mà bỏ đổi. Tôi đây kính mến cái lòng trinh-bạch của nàng, cho nên mong nàng giữ được tiết sạch giá trong vậy.

Nàng *Hạng-ngọc-thanh* nói :

— Mấy lời vàng ngọc, tôi xin tạc dạ, quyết không bao giờ dám phụ lòng phu-nhân.

Hai người cùng khóc, dùng dằng chưa nỡ dời tay thì tên lão-xương-đầu đứng ngoài đã lên tiếng giục giã. *Tân-sĩ-thăng* phu-nhân được nàng ra khỏi mái tường, rồi tên lão-xương-đầu kia tay xách cái đèn lồng nhỏ, dẫn đường cho nàng đi.

(Còn nữa).

Hai vợ chồng ông Han Mồ, nhà giầu lắm, con trai đã có nhiều, mới đêm ngày cung-vái để cầu sinh một cô con gái.

Chẳng bao lâu bà Hàn có thai, sinh đặng một cô con gái. Họ-hàng kéo đến mừng rỡ lòng lắm. Vợ chồng ông Hàn ước mới câu rằng khi nào gả chồng con gái, sẽ mời họ-hàng đến để thách cưới.

Khi có con gái lên 18 tuổi, có một cậu học-trò Cao-đẳng đến hỏi.

Vợ chồng ông Hàn nhận gả cho cậu học-trò Cao-đẳng, sai người đi mời họ-hàng đến, để bàn sự thách cưới.

Họ-hàng đến đông-đủ. Vợ chồng ông Hàn giơ hộp thuốc-phiện rồi nói: tôi xin thách một trăm hộp thuốc-phiện này để bọ hàng hút. Trong họ chỉ có mấy ông nghiện thuốc bằng lòng, còn không ai thuận cả.

Ông Hàn lại sai người nhà đem một chai rượu rõ ngon ra, rồi nói: tôi xin thách mỗi nghìn chai rượu này để họ-hàng uống. Cũng chỉ có mấy ông nghiện rượu bằng lòng, còn lắc đầu cả.

Sau ông Hàn bảo bà Hàn mở tủ lấy thử thuốc lá STIC ra, rồi nói: tôi xin thách một vạn gói thuốc lá STIC này để họ-hàng ta hút dần. Quan-viên họ ai nấy đều vỗ tay biểu đồng-tình.

Hôm dẫn cưới, nhà trai gánh sang nhà gái 5, 7 gánh thuốc lá STIC.

Khi cậu Cao-đẳng bổ đi tri - huyện. Quan bà thình-thoảng lại bảo mua thuốc lá STIC này về biếu cha mẹ và họ hàng.

T. B. Ninh

Imp. de Trung-Bắc Tân-Văn — Hanoi